

Студент 4 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розкрито сутність поняття "фінансові результати", розглянуто особливості їх аудиту на підприємстві. Обґрунтовано доцільність розвитку аудиту звітності та фінансових результатів діяльності підприємства і запропоновано пропозиції щодо розробки їх методики.

Аннотация. Раскрыта сущность понятия "финансовые результаты", рассмотрены особенности их аудита на предприятии. Обоснована целесообразность развития аудита отчетности и финансовых результатов деятельности предприятия и предложена разработка их методики.

Annotation. The essence of the concept "financial performance" was disclosed, peculiarities of its audit were studied. The expediency of auditing accounting and financial results was substantiated. Proposals for the development of methods were given.

Ключові слова: фінансові результати господарської діяльності, контроль, аудит фінансових результатів діяльності підприємства.

Фінансові результати є ключовим поняттям для господарчої діяльності, оскільки вони характеризують ефективність звичайної, операційної та надзвичайної діяльності підприємства. Також на основі фінансових результатів наприкінці звітного періоду підбиваються підсумки та приймаються рішення щодо управління підприємством, формування ефективної конкурентної тактики та стратегії підприємницької діяльності. Тож виникає проблема інформаційного забезпечення процесу управління і набуває актуальності питання про вдосконалення контролю фінансових результатів, які є однією з найважливіших складових інформаційної системи підприємства.

Сутність категорії фінансових результатів розкрита в працях як вітчизняних авторів, так і іноземних. Питання про економічну природу даного поняття розглядали Валуєв Б. І., Бутинець Ф. Ф., Пушкар М. С., С. Нікітін [1 – 4]. У зарубіжній літературі дане питання висвітлили у своїх працях І. Бланк, Хендріксен Е. С., Ван Бреда М. Ф. та ін. [5 – 7].

Незважаючи на вагомий здобуток вчених щодо обліку фінансових результатів, недостатньо розкритими залишаються питання щодо заходів забезпечення контролю фінансових результатів підприємства.

Метою статті є узагальнення теоретичних підходів до трактування категорії "фінансові результати", а також висвітлення питань, що пов'язані з особливостями контролю фінансових результатів діяльності підприємства.

Проведений аналіз науково-методичних джерел показує, що в економічній науці не існує єдиного трактування категорії "фінансові результати". Проблема протягом десятиліть значною мірою розгорталася навколо суті, форм та джерел формування результатів діяльності, методики їх визначення.

Але за допомогою праць та здобутків вчених можна узагальнити дане поняття. Тобто фінансовий результат – це приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період. Основним фінансовим результатом діяльності підприємства є прибуток, збільшення якого означає примноження фінансових ресурсів та зростання фінансових результатів. Збиток підприємства означає втрату фінансових ресурсів підприємств, якщо збитки носять регулярний характер, то врешті-решт будуть витрачені всі фінансові ресурси і підприємство збанкрутує. Отже, фінансовим результатом діяльності підприємства може бути прибуток або збиток.

Категорія фінансового результату є ширшим поняттям порівняно із категорією прибутку, оскільки, показник прибутку є однією із двох форм (прибуток чи збиток) відображення фінансового результату господарської діяльності підприємства. Фінансовий результат характеризує якісні та кількісні показники результативності господарської діяльності підприємства, а прибуток – позитивне (додатне) значення фінансового результату, що свідчить про високу результативність господарської діяльності та ефективно використання капіталу. Негативне (від'ємне) значення категорії фінансового результату відображається у показнику збитку, який свідчить про низький рівень або відсутність результативності господарської діяльності, неефективне управління ресурсним, виробничим та економічним потенціалами підприємства, невміле використання наявного капіталу тощо.

Оскільки фінансові результати є ключовим показником діяльності підприємства, то дуже важливо, аби вони були достовірними, а тому виникає потреба в проведенні аудиту.

Метою аудиту фінансових результатів є перевірка і підтвердження реальності і достовірності показників Звіту про фінансові результати та їх використання, встановлення вірогідності даних первинних документів щодо визначення доходів та формування фінансових результатів, повноти та своєчасності відображення первинних даних в облікових регістрах, відповідності методики обліку доходів від реалізації, інших операційних, фінансових та інвестиційних доходів, надзвичайних доходів чинним нормативним документам.

Аудит як одна із форм фінансового контролю – це оцінка фінансової діяльності господарюючого суб'єкта за даними бухгалтерського обліку, а також надання аудиторських послуг, консультацій з питань бухгалтерського, фінансового та управлінського обліку, фінансової звітності, оподаткування, інших видів економіко-правового забезпечення підприємницької діяльності [8].

У Законі України "Про аудиторську діяльність" дається визначення, згідно з яким "аудит – це перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку первинних документів та іншої фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноти та відповідності чинному законодавству і встановленим нормативам" [6].

На сьогодні суттєвого значення набуває розвиток методології аудиту звітності та фінансових результатів, яка б не просто підтверджувала їхню достовірність, а надавала замовникам (користувачам) інформацію, скориговану на відповідні вагомні чинники.

Перевіряючи фінансову звітність клієнта, аудитор повинен підтверджувати показники, відображені у фінансовій звітності фактично наявністю, оскільки для складання аудиторського висновку потрібно подати достовірну, точну інформацію. Одночасно аудитор не може вважати аудит завершеним до тих пір, доки він не надав відповіді на поставлені питання. В іншому випадку його думка щодо достовірності фінансової звітності не буде повною та об'єктивною [9].

Лише така інтерпретація облікових даних дозволяє приймати обґрунтовані рішення, які базуються на критичній оцінці переваг і недоліків суб'єкта господарювання й встановленні перспектив його розвитку у майбутньому.

Нормативним підґрунтям застосування пропонованого підходу виступає той факт, що Міжнародні стандарти аудиту (МСА) припускають можливість впливу на результатні показники звітності законодавчих актів і вимог регуляторів. Загалом концептуальною основою фінансової звітності згідно з МСА 700 "Формулювання думки та надання звіту щодо фінансової звітності" виступає її відповідність загальним потребам широкого кола користувачів [10].

Для вдосконалення аудиту фінансових результатів необхідно зробити такі впровадження:

- доходи та фінансові результати повинні класифікуватися залежно від джерел їх формування;
- доходи, витрати та фінансові результати необхідно розділити за видами фінансової, операційної, інвестиційної та надзвичайної діяльності, що передбачає перейменування відповідних субрахунків рахунку 79 "Фінансові результати" та уточнення складу субрахунків доходів і витрат за вказаними видами діяльності;

- здійснити деталізацію інформації про доходи, витрати та фінансові результати в межах аналітичного обліку за видами чи галузями діяльності, видами продукції, центрами відповідальності, каналами реалізації.

Отже, фінансові результати є вирішальними для підприємства. Окрім його керівництва і колективу вони цікавлять вкладників капіталу, кредиторів, державні органи, фондові біржі тощо. Прибуток є основним фінансовим джерелом розвитку підприємства, науково-технічного вдосконалення його матеріальної бази і продукції, всіх форм інвестування. Він слугує джерелом сплати податків.

Але фінансовий результат є собою складною економічною категорією, що потребує більш поглибленого вивчення сутності, ролі, особливостей формування, розподілу, використання фінансових результатів та їх впливу на господарську діяльність підприємства, тому потребують подальших глибоких досліджень.

Також згідно з проведеними дослідженнями економічної літератури і нормативних документів встановлено, що метою аудиту фінансових результатів є перевірка і підтвердження реальності і достовірності, повноти та своєчасності відображення первинних даних в облікових регістрах. Таким чином, аудиторська перевірка фінансових результатів є однією з найскладніших у практиці аудиторських перевірок. Це обумовлено тим, що цей вид аудиторських перевірок узагальнює всі сторони фінансово-господарської діяльності підприємства.

Наук. керівн. Мішин О. Ю.

Література: 1. Валуев Б. І. Облікова політика промислового підприємства – управлінська спрямованість підходу / Б. І. Валуев, І. В. Рузмайка // Вісник ЖДТУ. – 2005. – № 2 (32). – С. 61–65. 2. Бутинець Ф. Ф. Організація бухгалтерського обліку : підручник / Ф. Ф. Бутинець, О. П. Войналович, І. Л. Томашевська ; за ред. Ф. Ф. Бутинця. – [4-те вид., доп. і перероб.]. – Житомир : ПП "Рута", 2005. – 528 с. 3. Пушкар М. С. Фінансовий облік : підручник / М. С. Пушкар. – Тернопіль : Карт-бланш, 2012. – 628 с. 4. Никитин С. Прибыль:тертетические и практические подходы / С. Никитин, Е. Глазова, А. Никитин // Мировая экономика

и международные отношения. – 2011. – № 5. – С. 20–27. 5. Бланк И. А. Управление прибылью / И. А. Бланк. – 2-е изд., расш. и доп. – К. : Ника-Центр, 2012. – 752 с. 6. Про аудиторську діяльність : Закон України від 22.04.93 // ВВР. – 1993. – № 23. – Ст. 244. 7. Хендриксен Э. С. Теория бухгалтерского учета / Э. С. Хендриксен, М. Ф. Ван Бреда ; пер. с англ. под ред. проф. Я. В. Соколова. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 576 с. 8. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики / пер. з англ. – К. : ТОВ "СТАТУС", 2006. – 1152 с. 9. Петренко Н. І. Методика аудиту фінансової звітності та шляхи її удосконалення [Електронний ресурс] / Н. І. Петренко // Вісник ЖДТУ. – 2012. – № 1 (51). – Режим доступу до журн. : <http://eztuir.ztu.edu.ua/1582/1/21.pdf>. 10. Формулювання думки та надання звіту щодо фінансової звітності: МСА № 700 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mia.kiev.ua/ua/isa.html>. – Назва з екрану.